

o popisu arhivske građe. Arhivske izvore navodi, opet netipično, na kraju svakoga poglavlja kao dio teksta. Rad je nastao gotovo isključivo na temelju dokumenata iz tršćanskoga Državnoga arhiva te često nedostaje šira slika i kontekst događaja i ličnosti o kojima se piše. Zbog toga ovo nije djelo za širu publiku jer je potrebno dosta duboko i široko predznanje za razumijevanje knjige. Sam koncept djeluje kao da je sve nabacano, autor često skače s teme na temu, pojedina poglavlja djeluju nepovezano, izgleda kao da se željelo napisati sve što se nalazilo u konzultiranim dokumentima. Može se reći da se išlo preširoko, ali nedovoljno duboko u obradi pojedinih tema. Unatoč svim tim nedostacima, knjiga ima svoju vrijednost, daje jedan drugačiji pregled nacionalnih i socijalnih problema, ne samo na području Austrijskoga primorja nego i na prostoru cijeloga austrijskoga dijela Monarhije. Posebno će biti važna i zanimljiva povjesničarima koji se bave tim razdobljem upravo zbog navođenja brojnih dokumenata pohranjenih u tršćanskom arhivu.

Bojan Horvat

Boro Stipanović, Antonio Smareglia: *Il Vasallo di Szigeth – Sigetski Vazal. Metropolitan opera, New York 1890.*, Valbandon: vlastita naklada, 2021., 57 str.

Monografija *Antonio Smareglia: Il Vasallo di Szigeth – Sigetski Vazal. Metropolitan opera, New York 1890.* napisana je dvojezično, hrvatskim i engleskim jezikom. Nastala je kao nastavak Stipanovićeve knjige *Sjećanja i bilješke*, a rezultati autorova istraživanja mogu biti vrlo korisni humanistima, teoretičarima, glazbenim povjesničarima, a najviše muzikolozima jer će pronaći građu, izvatke iz američkih novina za novu interpretaciju lika i djela maestra Antonija Smareglie.

Poglavlje „Antonio Smareglia na putu u muzičke metropole svijeta“ (5-16) započinje Smareglinom biografijom od ranih godina njegova života. Autor naglašava da prije 1990. nije bilo stručnih osvrtu o radu i stvaralaštvu Smareglie. U poglavlju „Metropolitan opera, New York“ (17-26) osvrtu se na Smareglin kompozitorski rad u New Yorku, gdje su 1890. bile prikazane njegove opere. Treće poglavlje (27-32) govori o osnivanju muzikološke zbirke Antonija Smareglie. „Istraživanja i komentari“ (33-34) jasno daju do znanja

da se Smareglia ipak spominje u tisku više nego prije, posebice prije 1990., jer je nakon otvaranja Smareglina zbirke njegov lik sve više prisutan u kolektivnom sjećanju. Posljednje, peto poglavlje, „Istraživanje arhiva New York tiska 1890. godine“ (35–54), govori o tiskovnim medijima iz 1890. s područja New Yorka (i šire), koje je autor dugi niz godina istraživao kako bi se zaokružila Smareglina biografija. Riječ je o novinama *The Illustrated American*, *The New York Times*, *Chicago Tribune*, *Pittsburgh Dispatch*, *The Theatre Magazine* i *The Epoch*. Knjigu zaključuju „Pogovor“ (55–56) i „Sadržaj“ (57).

Monografija *Antonio Smareglia: Il Vasallo di Szigeth – Sigetski Vazal. Metropolitan opera, New York 1890.* uvelike je pridonijela da Antonio Smareglia postane poznatiji široj publici. Osim što saznajemo neke dosad nepoznate crtice iz Smareglina biografije, djelo govori ponajviše o Smareglinoj ulozi u cjelokupnoj europskoj glazbi s kraja 19. i početkom 20. stoljeća. Autor je naglasio Smareglinu lakoću stvaranja te brojne uspone i padove prisutne u njegovu životu.

Igor Jovanović

Ivan Smoljan – Nina Brečević, Vittorio Depiera – (ne)poznati odvjetnik i fotograf amater, Tinjan: Zavičajna zbirka Enriko Depiera, 2021., 131 str.

Enriko Depiera, ljubitelj povijesti i sakupljač starina, darovao je Općini Tinjan 2013. svoju zbirku te tako nastaje udruga Zavičajna zbirka Enriko Depiera, koja se brine o obilnoj povijesnoj građi: predmetima, fotografijama, razglednicama, pismima, dokumentima, slikama, bakropisima... Ivan Smoljan priključuje se Udruzi 2016., već iduće godine postaje njezin predsjednik, a Nina Brečević učlanjuje se 2018. godine. Ubrzo su uvidjeli da se u Zbirci, osim brojnih vrijednih predmeta i dokumenata, nalazi i pravo fotografsko blago. Naime, Zbirka Enriko Depiera posjeduje najstariju sačuvanu fotografiju u Istri iz 1852., a tu su i brojne studentske fotografije koje su nastale u prvim godinama otvaranja fotografskih atelijera u Istri, Italiji i Sloveniji. Velik broj fotografija je iz ostavštine Vittorija Depiere, amaterskoga fotografa koji je djelovao u vrijeme kada je bavljenje fotografijom bilo prava rijetkost. Otuda kreće znatiželja o Vittoriju, odnosno autori počinju sve više istraživati njegov život i djelovanje. Vittorio Depiera rođen je u Tinjanu 1871., a živio je i radio